

האם יצא לכם להכיר אנשים שכל מה שהם נוגעים בו נהרס??

אם נשאר אותו לבד, זה ייגמר בנזקים.. כיתה בלי מורה בשעות האחרונות זה ייגמר בנזק... היינו באכסניה בשבת האחרונה, הכול היה מעולה אבל היו גם לא מעט נזקים... הכל נהרס בבית הזה..

בהמשך השיח שלנו על הנזיקין שסביבנו, ננסה להעמיק במשמעות הפנימית של הנזק.

תחילה, נכיר את מר נזק מהסדרה המפורסמת של רוג'ר הרגריבס:

מר נזק / רוג'ר הרגריבס. תרגום: אפרים סידון. הוצאת מודן. 2004, קטע נבחר:

בפינת הגינה הוא הסתובב ופנה –
 ו... "טראה!" חלון חדר האורחים הלך.
 "הו אלוקים", מר נזק התרגש,
 והסתובב במהירות לראות מה התרחש,
 "טראה!" נשמע שוב רעש מוזר,
 הפעם חלון המטבח הוא שנשבר.
 "הו אלוקים!" הוא שוב קרא לא מאמין,
 ועל קיר הבית את הסולם השעין,
 כדי אל הגג לטפס ואת הארובה לחזק,
 לפני שהיא תיפול מן הגג ותינזק.
 "טראה!" שוב נשמע הקול המוכר,
 הפעם חלון האמבטיה נשבר.

לדוגמא,
 בוקר אחד, מר נזק לחצרו ירד,
 וראה שהארובה שעל הגג עמדה,
 ברוח הקלה לכל צד התנדנדה.
 מר נזק הבין שהארובה כנראה נשברה,
 כיון שבלילה הקודם היתה סערה.
 "צריך לתקן את הארובה" הוא חשב מודאג,
 "אחרת היא עלולה ליפול מן הגג".
 ומבלי לאבד זמן, הוא מיהר אל הגן,
 ולקח מיד סולם מן המחסן,
 זה היה סולם ארוך מאוד,
 ומר נזק יצא לעבוד.

מדוע יש נזקים בעולם? מה הם משרתים? בהנחה שכל מה שהקב"ה עושה יש לו מקום ותכלית - איך הנזקים מקדמים את העולם?

ברובד ראשוני, ניתן לומר כי הנזיקין מגיעים מהחלק הרע הקיים בעולם. לאדם יש יצר להשחית ולקלקל, פעמים בכוונת תחילה ופעמים בשוגג (ידוע כי גם בשוגג יש איזושהיא שייכות וקלקול אצל המזיק), ועלינו ללמוד איך אדם מתמודד עם אותו יצר ואיך הוא מתקן נזק שנגרם.

ננסה להוסיף רובד נוסף ומשלים:

במשנה בבא קמא פרק ג משנה ה כתוב:

זה בא בחביתו, וזה בא בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה, פטור, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך.

היה בעל קורה ראשון, ובעל חבית אחרון, נשברה חבית בקורה, פטור בעל הקורה. ואם עמד בעל הקורה, חייב. ואם אמר לבעל החבית "עמוד", פטור.

היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון, נשברה חבית בקורה, חייב. ואם עמד בעל חבית, פטור. ואם אמר לבעל קורה "עמוד", חייב. וכן זה בא בנרו וזה בפשתנו:

המקרה הוא הליכה של בעל קורה ובעל חבית ברחוב, כאשר בשלב כלשהוא יש התנגשות של הקורה עם החבית. אם שניהם הלכו זה לעומת זה – שניהם פטורים, ואם אחד הלך אחרי השני, זה תלוי אם הראשון נעצר בפתאומיות או שהלך בקצב רגיל. המשנה מעירה בסוף, שאותו הדין יש לומר גם בנר ובפשתן.

מדוע המשנה משתמשת דווקא בדוגמאות של חבית וקורה, נר ופשתן?

בדרך הלימוד העיונית, החבית והקורה אינן משמשות רק דוגמא מציאותית, (שהרי המציאות משתנית מדור לדור, והיום נדיר למצוא חבית וקורה בהתנגשות) אלא מסמלות אמירה רחבה יותר:

לקוטי הלכות חושן משפט, הלכות נזיקין ד, לב

וזה בחינת "זה בא בחביתו, וזה בא בקורתו" וכו' וכן "זה בא בנרו וזה בפשתנו" – שתפס התנא בדיני נזיקין עניינים אלו שהם הפכים זה לזה. כי עיקר השלום הוא בין שני הפכים, כי ה' יתברך ברא את העולם בכמה וכמה שינויים לאין מספר, כגון: קור וחום רך קשה וכו'. וכן בני האדם משונים בדעותיהם מאוד...

וכל זה בשביל להשיג ולהכיר אותו יתברך על ידי זה דייקא, כי כל השינויים נמשכין מבחינת הצמצומים הנ"ל שהם המידות והספירות שבהם צמצם אלקותו בכמה שכליים נפלאים עד שנתהוו המידות שהם נראים כהפכים זה מזה שזה חסד וזה גבורה וכו'...

ומשם נמשכין כל השינויים שיש בהם. ועיקר קיום הבריאה על ידי השלום וההכרעה בין המידות כידוע...

שתפס התנא לדוגמא בדיני נזיקין, להורות שכל ההיזקות באים מהשינויים וההפכים שבעולם כשאין נזהרין להתנהג בהם כראוי, כגון חביות וקורה שהם הפכים זה לזה כשנפגשין יחד. אבל בודאי שניהם צריכין בעולם. ולפעמים צריכים שניהם יחד כגון שיושבין על הקורה ושותין מהחביות ואז שניהם יחד דייקא עושין צרכי האדם. אבל כשפוגעין זה בזה ואין נזהרין זה מזה והולך אחד נגד חברו אזי ניזוק אחד מחבירו.

מדברי ר' נחמן, רואים כמה דברים מופלאים:

- א. הקב"ה ברא את העולם בצורה של דברים הפוכים ומנוגדים זה לזה. הדרך להופעת ה' בעולם היא דרך המפגש בין ההפכים הללו. המפגש הזה מייצר את הצורך בהכרעה, באיזון נכון ובעשיית שלום בין הצדדים.
- ב. התנא שלנו שהביא את הדוגמא של החבית והקורה, בחר מלכתחילה דוגמאות של דברים מנוגדים. החבית והקורה מבחינת הצורה מנוגדים זה לזה באופן מובהק (ואולי יש כאן גם רמיזה פנימית למפגש בין המציאות החסומה והשלמה ובין ההשפעה האלוקית בסוד העיגולים והיושר):

מר נזק בשדה תפוחים

כתיבה: אחיה פרינס

תלמוד יוצר - בבא קמא

- ג. מקרה הנזק מגיע כאשר לא מצליחים לסדר את הכוחות המנוגדים במקום הראוי, ודיני הנזיקין מתקנים את המצב ובכך בעצם ממשיכים את הרעיון הנ"ל.
- ד. יש עניין גדול שהדברים ההפכיים ייפגשו. זוהי דרך להנהגה אלוקית ולהופעתה. הרעיון הציורי שמביא ר' נחמן, על שני אנשים שונים היושבים על הקורה ושונים יין טוב רק מחזק את הרצון לביא אותם לכך ולעשות שלום בין אנשים שונים.
- ה. החשוב מכולם – בעומק, החבית והקורה הם בעצם דוגמא מוחשית כדי להביא את רעיון הופעת ה' דרך חיבור ניגודים והשכנת שלום. וזה יסוד חשוב בסדר נזיקין.

נחזור למר נזק, בהמשך המעשייה, הוא ממשיך להסתבך להזיק ולהינזק בכל מה שהוא נוגע בו, הוא מפוטר מכל עבודה שהוא מנסה לעבוד, ולבסוף, הוא יוצא לחופשה כדי לחשוב מה לעשות עם עצמו. כמובן, שגם בחופשה הוא מסתבך וממשיך לעשות נזקים, אבל דווקא שם הוא הגיע לרעיון מופלא, איך הוא יוכל לעבוד כמו שצריך. והוא בחר להגיע לעבודה במטע התפוחים של מר תבן:

ולתפוס את התפוח בשעת הנפילה, הייתה בשביל מר נזק עבודה מאוד קלה. מר נזק היה מאושר – קוטף ושר, קוטף ושר. והעיקר שגם מר תבן האיכר מאושר. רואים כשחושבים על זה שוב, הסיפור על מר נזק הוא לא כל כך עצוב. ואם גם אתם גורמים לפעמים נזק לסביבה או לכם – אתם ודאי יודעים מה לעשות בעצמכם.

תפקידו של מר נזק היה לקטוף תפוחי עץ, אבל הוא בכלל לא עבד קשה ולא התאמץ. הוא לא טיפס על סולם אל בין הענפים כמו שעשו יתר הקוטפים. הו לא, בלי סולמות ובלי מזמרות ביד, מר נזק פשוט בין העצים צעד, וכיוון שמר נזק הוא נזק ידוע, הוא נתקל בעצים באופן קבוע ו... "טראח!" תפוח אחר תפוח נשר, ומר נזק היה תופס אותם באוויר ישר,

וזה המקום לחשוב על הכוחות ההפוכים שיש בנו, שיש סביבינו,

המקרה של הקורה והחבית, הוא הרמה להנחתה לעיסוק בכל מה שנוגע למפגש בין עולמות שונים והפוכים בעולם.

מומלץ לעשות סבב סדנאי ובו ניתן לשתף בדברים רבים:

- א. האם יש בי כוחות של נזק? איפה אתם מזדהים עם מר נזק?
- ב. האם יש מקום מסוים שאני יותר מזיק בו ממקומות אחרים? מה יש שם באותו מקום שגורם לי לרצות להזיק?
- ג. איך אני יכול לנטרל את כוחות הנזק שבי / איך אני יכול לנתב את כוחות הנזק שבי לתועלת? (מעניין לראות שמר נזק לא אכל את התפוחים אלא אסף – הביא תועלת!!)
- ד. אלו מקרים של התנגשויות יש סביבי? מה אני יכול לעשות כדי ששני הצדדים יישבו יחד וישתו יין על הקורה?

לחיים!!